

Tehtäviä näyttelyyn ja oppitunneille 1.-6. luokkalaisille

Näyttelyssä *Francesca Woodman - Enkelinä olemisesta* on esillä noin sata valokuvaa sekä videoteoksia Woodmanin koko viisivuotisen taiteilijuuden ajalta. Osa tämän materiaalin tehtävistä käsittelee valokuvaa yleisemmin, osa kiinnittyy juuri tähän näyttelyyn. Tehtäviä kannattaa soveltaa oppilaiden lähtötason ja taustatietojen mukaan.

Näyttelyvierailulle suunnatut tehtävät rohkaisevat lähestymään taidevalokuvia erilaisin keinoin. Oppitunneille suunnatut tehtävät kannustavat tutkimaan näyttelyn teemoja henkilökohtaisesta näkökulmasta ja ne soveltuvat toteutettaviksi etenkin näyttelykäynnin jälkeen.

Teksti ja toimitus: Heikki Heinonen

(Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, kuvataidekasvatus / Suomen valokuvataiteen museo).

Graafinen suunnittelu: Anna Neva.

Materiaali pohjautuu osittain Moderna Museet Malmön opetusmateriaaliin, jonka ovat tehneet Ana María Bermeo Ujueta (kuraattori, museo-pedagogia) ja Gisela Fleischer (taidepedagogi).

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8. – 15.10.2017

Francesca Woodman, Caryatid (study for Temple Project) (yksityiskohta), New York, 1980 © George and Betty Woodman

1. Mitä näen, mitä tunnen?

Jakaantukaa pareihin. Molemmat valitsevat yhden kuvan näyttelystä, joiden luona käydään vuorotellen. Kuvan kohdalla sen valinnut kertoo teoksesta mahdollisimman tarkasti toiselle: mitä siinä on, millainen valo siinä on, missä tilassa kuva on otettu jne.

Sitten hän kertoo, minkälaisia tunteita ja ajatuksia kuva hänessä herättää. Muistuttaako se kenties jostakin? Millainen tunnelma kuvassa on? Toinen kuuntelee, ja voi myös lopuksi lisätä omia ajatuksiaan kuvasta. Sen jälkeen vaihdetaan vuoroja.

2. Lempikuva

Kierrettyänne näyttelyn pohtikaa, mikä kuva oli suosikkinne. Jakaantukaa pareihin, ja esitelkää toisillenne lempikuvanne. Yrittäkää löytää oikeat sanat kuvaamaan, miksi juuri se kuva on suosikkinne. Sen jälkeen vaihdetaan vuoroja.

3. Asentoja talteen

Valokuvissaan Woodman käyttää monesti itseään mallina ja taipuu mitä erilaisimpiin asentoihin. Katsokaa kuvia ja poimikaa niistä erilaisia asentoja. Tallentakaa asennot itsellenne piirtämällä niistä esimerkiksi tikku-ukkoja paperille.

S	U	O	M	E	N	
V	A	L	O			
K	U	V	A			
T	A	I	T	E	E	N
M	U	S	E	O		

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8.–15.10.2017

Francesca Woodman, *Zig Zag Study*,
New York, 1980 © George and Betty Woodman

Siksak-sommitelma

Teoksessaan *Zig Zag Study* (1980)

Woodman on yhdistellyt kuvia, joissa on diagonaalisia eli vinoja viivoja, luoden pitkän siksak-muodon. Tehkää oma siksak-sommitelma etsimällä sopivia kuvia sanoma- ja aikakauslehdistä ja liimaamalla niitä sopivaan järjestykseen. Voitte käänellä kuvia miten päin haluatte ja täydentää siksakkia myös omilla piirustuksilla!

OPS-SISÄLLÖT

LAAJA-ALAISET:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

KUVATAIDE:

- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat
- T1 Havainnointi moniaistisesti ja kuvia tekemällä
- T3 Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla
- T4 Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja kuvallisten ilmaisutapojen kokeilu
- T5 Pitkäjänteinen kuvallinen työskentely yksin ja yhdessä
- T9 Kuvien tekeminen oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8.–15.10.2017

Surrealistinen kollaasi leikaten ja liimaten

Woodmanin kuvista löytyy yhteyksiä surrealistiseen taidesuuntaukseen. Yhdistelemällä erilaisia kuvia on mahdollista tehdä mitä mielikuvituksellisimpia kollaaseja. Tehkää kollaaseja, joissa pyritte surrealistiseen tunnelmaan. Millainen kollaasi syntyisi esimerkiksi viime yönä nähdystä unesta? Varatkaa materiaaliksi jämäkkää paperia, paperiliimaa ja mahdollisimman paljon erilaisia sanoma- ja aikakauslehtiä. Ja sitten ei muuta kuin leikkaamaan ja liimaamaan!

Francesca Woodman, Untitled, Rome, Italy,
1977–78 © George and Betty Woodman

OPS-SISÄLLÖT

LAAJA-ALAISET:

- L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4** Monilukutaito

KUVATAIDE:

- S1** Omat kuvakulttuurit
- S2** Ympäristön kuvakulttuurit
- S3** Taiteen maailmat
- T1** Havainnointi moniaistisesti ja kuvia tekemällä
- T3** Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla
- T4** Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja kuvallisten ilmaisu-
tapojen kokeilu
- T5** Pitkäjänteinen kuvallinen työskentely yksin ja yhdessä
- T9** Kuvien tekeminen oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8. – 15.10.2017

Syanotypia

Syanotypiatekniikalla voi tehdä valokuvan ilman kameraa. Se vaatii tiettyjen kemikaalien hankkimisen, mutta niitä on helposti saatavilla ja itse tekoprosessi on helppo. Tehkää itse syanotypiat, jolloin saatte kuviin samanlaisen värimaailman kun Woodman teokseensa *Blueprint for a Temple* (1980).

OPS-SISÄLLÖT

LAAJA-ALAISET:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

KUVATAIDE:

S1 Omat kuvakulttuurit

S3 Taiteen maailmat

T1 Havainnointi moniaistisesti ja kuvia tekemällä

T3 Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

T4 Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja kuvallisten ilmaisutapojen kokeilu

T5 Pitkäjänteinen kuvallinen työskentely yksin ja yhdessä

T9 Kuvien tekeminen oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

Ohjeita syanotypiatekniikkaan löytyy netistä, katso esimerkiksi:

http://www.uiah.fi/virtu/materiaalit/valokuvauksen_tyopajat_2005/materials/syanotypia.pdf

<https://www.slideshare.net/mervikarvinen9/syanotypia-sinikopiomenetelm>

Francesca Woodman, *Caryatid (study for Temple Project)*, New York, 1980 © George and Betty Woodman

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8.–15.10.2017

Francesca Woodman, *Untitled*,
Providence, Rhode Island, 1975-78
© George and Betty Woodman.

Valo ja varjo

Valo ja varjo muodostavat valokuvan peruselementit. Muokkaa mustavalkoisia valokuvia kuvankäsittelyohjelmalla (Photoshop, GIMP tms.). Käyttäkää säätöjä nimeltä *levels* (tasot) ja *brightness/contrast* (kirkkaus/kontrasti) kuvan tummentamiseen tai vaalentamiseen.

Voitte myös nostaa esiin tai häivyttää kuvan elementtejä muokkaamalla vain jonkin yksittäisen kohdan valoisuutta. Verratkaa tuloksia alkuperäisiin kuviin. Miten kuvien tunnelma muuttui?

Oppilaat voivat käyttää itse ottamiaan kuvia tai etsiä kiinnostavan kuvan esimerkiksi Valokuvataiteen museon avoimesta aineistosta:

<https://www.flickr.com/photos/valokuvataiteenmuseo/>

Vinkki: kyseisiä säätöjä voi tehdä myös monilla tabletti-tietokoneista löytyvillä kuvankäsittelyohjelmilla.

OPS-SISÄLLÖT

LAAJA-ALAISET:

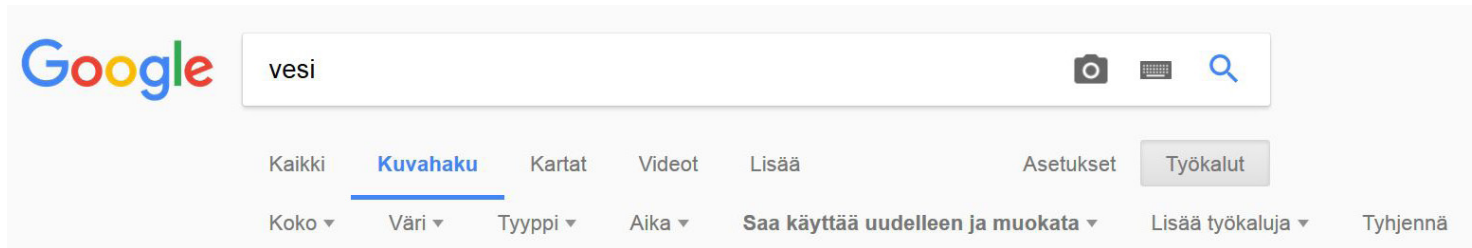
- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

KUVATAIDE:

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat
- T1 Havainnointi moniaistisesti ja kuvallisia välineitä hyödyntäen
- T3 Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- T4 Erilaisten materiaalien, teknikoiden ja kuvallisten ilmaisutapojen käyttäminen
- T5 Tavoitteellinen kuvallinen työskentely yksin ja yhdessä

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8.–15.10.2017

Vapaasti käytettäviä ja muokattavia kuvia voi löytää muun muassa Googlen kuvahaun avulla.

Surrealistinen kollaasi digitaalisesti

Yhdistelemällä erilaisia kuvia on mahdollista tehdä mitä mielikuvituksellisimpia kollaaseja. Tehkää kollaaseja joissa pyritte surrealistiseen tunnelmaan. Millainen kollaasi syntyisi esimerkiksi viime yönä nähdystä unesta? Käyttäkää kuvankäsittelyohjelmaa (esim. Photoshop tai GIMP).

Voitte käyttää itse ottamianne kuvia, etsiä Googlen kuvahaulla vapaasti käytettäviä ja muokattavia kuvia (ks. kuva yllä) tai hyödyntää esimerkiksi Valokuvataiteen museon avointa aineistoa:

<https://www.flickr.com/photos/valokuvataiteenmuseo/>

OPS-SISÄLLÖT

LAAJA-ALAISET:

- L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4** Monilukutaito
- L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

KUVATAIDE:

- S1** Omat kuvakulttuurit
- S3** Taiteen maailmat
- T1** Havainnointi moniaistisesti ja kuvallisia välineitä hyödyntäen
- T3** Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- T4** Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja kuvallisten ilmaisutapojen käyttäminen
- T5** Tavoitteellinen kuvallinen työskentely yksin ja yhdessä
- T7** Kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8. – 15.10.2017

Francesca Woodman, *From Space*², Providence, Rhode Island, 1976 © George and Betty Woodman

Peili

Francesca Woodman käytti usein peilejä valokuvissaan. Nykyaikana varmasti melkein jokainen on ottanut itsestään selfien peilin kautta. Keskustelkaa, millaisia vaikutuksia oman peilikuvan katsomisella on meihin. Kuinka tärkeä peili on omalle minäkuvalle ja identiteetille?

Sen jälkeen kuvatkaa omakuvia ja/ tai muotokuvia, joissa käytätte peiliä rekvisiittana. Käyttäkää peiliä eri tavoin tutkiaksenne, miten kuva muuttuu kun peiliin heijastuu eri asioita. Pyrkikää luomaan surrealistisia, yllättäviä ja absurdeja kuvia, jotka ensivilkaisulla huijaavat katsojaa.

OPS-SISÄLLÖT

LAAJA-ALAISET:

- L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4** Monilukutaito

KUVATAIDE:

- S1** Omat kuvakulttuurit
- S2** Ympäristön kuvakulttuurit
- S3** Taiteen maailmat
- T1** Havainnointi moniaistisesti ja kuvallisia välineitä hyödyntäen
- T2** Havainnoiden ja ajatusten perustelu ja niistä keskustelu
- T3** Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- T4** Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja kuvallisten ilmaisutapojen käyttäminen
- T5** Tavoitteellinen kuvallinen työskentely yksin ja yhdessä
- T7** Kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen
- T10** Taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista keskustelu

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8.–15.10.2017

Surrealistinen valokuva

Kokeilkaa Woodmanin tyylistä surrealistista valokuvailmaisua, jotka hämäävät katsojaa *trompe-l'oeil*-maalausten hengessä (*trompe-l'oeil* tarkoittaa maalausta, jossa on katsojaa harhauttava illuusio). Kuvausprosessia voi ajatella piiloleikkinä.

Käyttäkää hyödyksenne sisustus-elementtejä kuten verhoja ja huonekaluja tai työskennelkää ulkona hyödyntäen esimerkiksi puita, lehtiä ja kiviä.

Kiinnittäkää huomiota henkilön ja tilan yhteyteen. Yrittäkää tehdä kuvia, joissa malli ”sulautuu” taustaan, kuitenkin katoamatta kokonaan. Kuinka paljon kannattaa paljastaa, kuinka paljon piilottaa, jotta kuva on mahdollisimman mielenkiintoinen?

Lopuksi katsokaa kuvia yhdessä ja keskustelkaa, miten tallainen kuva eroaa perinteisestä muotokuvasta, jossa henkilön kasvot ja keho erottuvat selkeästi ympäristöstä.

Francesca Woodman, From Space², Providence, Rhode Island, 1976 © George and Betty Woodman

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

FRANCESCA WOODMAN:
ENKELINÄ OLEMISESTA
ON BEING AN ANGEL
24.8. – 15.10.2017